

La SR-legantoj bonvolu korekti

en la *sociencia kajero*, n-ro 2(138), vol. 32 (1981) la erarojn, kiuj estiĝis pro iom tro hasta finpretigo de la koncerna kajero:

	Estas:	Estu:
p. 41, l.4-1(m)	de la jaro. Poste, tiu reduktita stokvaloro estas subtrahata de la stokvaloro fine de la jaro estas reduktata per sumo, konforma al la neta eluzado dum la jaro.	de la jaro estas reduktita per sumo konforma al la neta eluzado dum la jaro. Poste, tiu reduktita stokvaloro estas subtrahata de la stokvaloro fine de la jaro.

p. 43, l.2(m)	koncerne luantoj.	koncerne ludonadon, riparojn kaj alikonstruadon, favore al influo de la organizoj de luantoj.
---------------	-------------------	---

p. 45, ekv. (3)	K_t^{b+}	K_t^{b+1}
-----------------	------------	-------------

p. 47, ekv. (8)	$G_t^c = \frac{K_t^c - \frac{K_t^b - D_t}{p_t^b}}{p_t^c} p_t^c$	$G_t^c = \left(\frac{K_t^c}{p_t^c} - \frac{K_t^b - D_t}{p_t^b} \right) p_t^c$
-----------------	---	--

p. 49, l.1(s)	pli	malpli
---------------	-----	--------

p. 52, ekv. (2)	K_t^{+1}	K_t^{+1}
-----------------	------------	------------

p. 52, ekv. (3)	K_t^{*1}	K_t^{*1}
-----------------	------------	------------

p. 53, l.2.-3(s)	Tria serio:	tria serio:
------------------	-------------	-------------

Ni neglektas...

$$B_t = cK_o \sum_{i=0}^{\infty} (1+c)_{t-is} = \frac{cK_o(1+c)^t}{1-(1+c)^{-s}}$$

Ni neglektas...

p. 53, ekv.(7)	$(1+c)^s$	$(1+c)^{-s}$
----------------	-----------	--------------

p. 56, l.11(s)	49	4%
----------------	----	----

p. 56, l.7(m)	629	62%
---------------	-----	-----

(s) = de supre

(m) = de malsupre

Ni dankas la legantaron pro ilia pacienco kaj petas pardonon de l'aŭtoro,
Dr. Bo Sandelin, Viktoriagatan 30, S-411 25, GÖTEBORG, Svedio.

Redakcio

Esperanto kaj sciencaj resumoj

C.J.O. Harrison (Britio)*

Kvankam oni uzas Esperanton dum preskaŭ jarcento kaj la uzantoj al si gratulas pro ĝia disvastiĝo, ĝi ne vere efikis sur unu kampo de la homa laboro kaj studado, kie la lingva bariero konstante ĝenas, t.e. rilate al la eltrovo kaj diskonigo de nova scienca scio. Mi bone konas la argumenton, ke la scienco per si mem prezentas lingvon sufiĉe komunan, do Esperanto apenaŭ necesas; tamen en miaj propraj studoj pri biologio evidentiĝas problemoj rilate al komprenado.

Tre ofte mi devas konsulti eldonaĵojn en diversaj gravaj lingvoj, sed Esperanto neniam estas havebla. La kialon oni facile trovas. Cirkla problemo ekestis: Sciencisto devas komuniki ideojn al kiel eble plej multaj homoj, do li preferas ne uzi lingvon de malplimulto. Esperanto ĝis nun ja estas lingvo de malplimulto, la sciencistoj do ne volas uzi ĝin. Pro tio, ke la sciencistoj ne uzas ĝin, ĝi restas je suba rango k.t.p.

Por kontraŭstari tiun efikon, esperantistoj devas ek trovi la punkton, je kiu komuna lingvo havus la plej praktikan potencon, kaj tien direkti sian influon. Nove veninte al Esperanto kaj ĝiaj eldonaĵoj, mi ricevis maltrankviligan impreson, ke la lingvo restas ĉefe en la manoj de tiuj, kiuj ĝuas ĝin per ĝi mem, jam forgesinte ĝian potencon, ĝian rolon de universala internacia komunikilo.

Pro problemoj pri komunikado en lingvo de malplimulto, sciencaj verkistoj en kelkaj eŭropaj landoj, ekz. Norvegio aŭ Nederlando, ofte verkas originalajn kontribuojn al scienco en pli vaste konata lingvo, kutime, la angla, franca, germana aŭ rusa. Sciencaj verkoj de tiu speco kutime havas resumon de la informo kaj konkludoj. Kiel alternativo aŭ aldono al la fremdlingva ar-

* doktoro, biologo, 48 Earl's Crescent, HARROW, Middlesex, HA 1 1 XN

tikolo, sciencistoj ofte enmetas pluan resumon de la enhavo en vaste konata lingvo. Mi mem ricevis de aliaj sciencistoj artikolojn, kiuj enhavis ne sole resumon en la lingvo de la teksto, sed kelkfoje ankaŭ unu aŭ du en aliaj lingvoj. Tiuj certigas, ke la nova informo rapide kaj efike disvastiĝas.

Sekvas, ke hodiaŭ la sciencisto devas kompreni resumojn en minimume 3 aŭ 4 lingvoj plej gravaj, kaj eĉ tiam li ne ĉiam trovas informon en la lingvoj, kiuj li regas.

La problemo pri tro multe da lingvoj klare vidiĝas; certe Esperanto devus esti utila tiurilate. Esperantistoj devus profiti el la bezono de la resumoj kaj koncentri sian laboron al la ŝanco prezentita, prefere ol verki originalajn artikolojn en Esperanto. Tiuj, kiuj pli urĝe bezonas la resumojn kaj ne havas liberan tempon por lerni plurajn novajn lingvojn, estas la universitataj studentoj, kiuj ĵus komencis pli profundajn studojn en elektitaj temoj. Certe ili bonvenigus la avantaĝon de unu lingvo por resumoj. Al la studentoj do devus celi iu kampanjo unua-instance.

Samtempe tuj necesas persvadi sciencajn verkistojn, ĉefe redaktorojn de periodaĵoj, ke ili enmetadu pluajn resumojn en Esperanto, eĉ se tiuj ĉi estus nur mallongaj. Sistema kunlaboro de esperantistoj certe necesus por prepari la resumojn komence de tia projekto. Se esperantaj resumoj ekaperus en periodaĵoj diverslingvaj, mi kredas, ke la memdaŭranta proceso establiĝus tiel, ke la uzado de Esperanto devigus scion de ĝi inter la legantaro.

Por lanĉi tian projekton, necesus specialistoj, kiuj kapablu traduki en Esperanton la resumojn haveblajn en ilia nacilingvo kaj meti ilin al la dispoŝo de sciencistoj kaj studentoj en aliaj landoj.

Certe tio estas nur unu ebleco, por ke Esperanto plenumu hodiaŭan bezonon. Kiel pura lingvo por kulturaj interŝanĝoj ĝi ankoraŭ riskas morti, sed mi opinias, ke serioza provo uzi ĝin por solvado de ĉiutagaj problemoj en profesia komunikado, donas grandan eblecon de ĝia disvastigo kaj daŭrigo.

Redakta komento

estus superflua, se krom la bonegaj ideoj ne aperus en la artikolo de d-ro Harrison pli-malpli eksplicita alvoko al la sciencistoj, ke ili verku en Esperanto ne originalajn traktaĵojn, sed prefere ties resumojn...

Nu, tiu ĉi ideo apenaŭ estas senripoĉa. Ĉar Esperanto ambicias roli en la scienco, ĝi devas disponi pri perfekta terminologio de la sciencaj disciplinoj. Jen, kie kuŝas la plej urĝa, nenial prokrastinda tasko de la sciencistoj, aplikantaj Esperanton. Solaj resumoj, kvankam prave rekomendataj, evidente ne liveras sufiĉe adekvatan okazon por tio.

J. Kavka

La malbeno de Babelo en sciencaj publikigaĵoj

Bernard Golden (Hungario)*

En lastatempe eldonita kolekto de prelegoj el scienca seminario organizita en *Ahrenshoop* (GDR 1978), troviĝas du kontribuaj, kiuj tuŝas la problemojn de publikigado kadre de la scienca apliko de Esperanto. Leginte tiujn du artikolojn, oni facile konvinkiĝas, ke la situacio rilate eldonadon de sciencaj verkoj en Esperanto neniam estis tute kontenta, kaj prognozoj por la estonteco apenaŭ estas bonaj. La seniluziiginta esperantista sciencularo ja povas havi unu konsolon: la situacio ekster Esperantio — en Babellando — kelkfoje estas same malbonstata. Antaŭ nelonge trafis en miajn manojn scienca revuo, enhavanta diskuton pri alispecaj publikigaj problemoj. Ĉar unu el la ĉefaj temoj rilatas al la lingvouzo en sciencaj periodaĵoj celantaj internacian legantaron, estas utile koni la opiniojn, prezentitajn de ne-esperantistaj erudiciuloj.

Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici, eldonita en *Capodi-ponte*, Italio, estas internacia scienca periodaĵo dediĉita al la prahistorio. En la n-ro 15/1977 aperis raporto (p. 4-64) pri rondtabla diskuto koncerne la celon kaj perspektivon de la prahistorio. Inter pluraj aktualaj demandoj, la dudeko da kunlaborantaj sciencistoj tuŝis la temojn de la kolektado kaj konservado de sciencaj informoj en biblioteko kaj la disvastigo de rezultoj de reserĉo en la formo de publikigaĵoj, bone prezentitaj, kun ilustraĵoj, kaj laŭ rigora sistemo. *Emmanuel Anati*, la direktoro de la revuo kaj de *Centro Camuno di Studi Preistorici*, kiu estis la organizanto de la konferenco, pritraktis ankaŭ la lingvan problemon. Jen lia vidpunkto, kiu mi tradukis el la itala originalo.

“La publikigaĵoj devas esti alireblaj ankaŭ al la tuta scienca mondo kaj ne

* arĥeologo, *Csikász u. 11.III.3, H-8200 VESZPRÉM*